

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Науковий журнал

№ 12

Луцьк
2020

УДК 81'33 (062.552)
ББК 81.1я 54
А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки (протокол № 3 від 28 лютого 2020 р.)*

Редакційна колегія

Біскуб Ірина Павлівна, доктор філологічних наук, професор, головний редактор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Андрейчук Надія Іванівна, доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка);

Бахов Іван Степанович, доктор педагогічних наук, професор (Міжрегіональна академія управління персоналом);

Вербицька Анна Едуардівна, кандидат філологічних наук (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Данилюк Ніна Олексіївна, доктор філологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Загітко Анатолій Панасович, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України (Донецький національний університет);

Застровська Софія Олександрівна, кандидат філологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Зигмунт Томаш, доктор філології (Інститут неофілології, Вища професійна школа в м. Холмі, Республіка Польща);

Каліщук Діана Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Крисанова Тетяна Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Макарук Лариса Леонідівна, доктор філологічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології, куратор Наукового товариства аспірантів і студентів факультету іноземної філології, відповідальний секретар (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Мірченко Микола Васильович, доктор філологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Моклиця Марія Василівна, доктор філологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Навроцька Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Павлюк Алла Борисівна, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Рогач Оксана Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Станіслав Ольга Вадимівна, доктор філологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Товарес Алла, кандидат філологічних наук, доцент (Говардський університет, м. Вашингтон, США);

Ущина Валентина Антонівна, доктор філологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);

Фаузер Маріус, доктор філології (Університет м. Фехти, Федеративна Республіка Німеччина);

Хом'як Алла Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки).

Журнал є науковим фаховим виданням України, у якому публікують результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора чи кандидата наук (див. додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16 травня 2016 р. № 515).

А 43 **Актуальні питання іноземної філології** : наук. журн. / [редкол. : І. П. Біскуб (гол. ред.) та ін.]. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. – № 12. – 212 с.

Науковий журнал містить статті, які досліджують актуальні питання сучасної іноземної філології (дискурсознавства, лексичної семантики, лінгвокультурології, літературознавства, термінознавства, лінгвістики тексту, лексикології, когнітивної, комунікативної та прикладної лінгвістики).

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів факультетів іноземних мов вищих навчальних закладів й академічних установ.

This journal is a scientific periodical of the Foreign Philology Institute of the Lesya Ukrainka Eastern European National University. It includes the articles which are related to current issues of modern linguistics (discourse studies, semantics, language and culture studies, terminology, text studies, lexicology, cognitive, communicative and applied linguistics).

The target audience is scientists, teachers, postgraduates and students of the foreign philology faculties of higher educational establishments and academic institutions.

УДК 81'33(062.552)

ББК 81.1я54

© Линник Ю. М. (обкладинка), 2020

© Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, 2020

ЗМІСТ

<i>Vakhov Ivan</i> Osobliwości wykorzystania platformy «Translator’s Amanuensis 2020» przez tłumaczy jako środka postędyjci.....	5
<i>Білоус Наталія, Новохатська Наталія</i> Неологізми як засіб відображення сучасного способу життя носіїв англійської мови.....	14
<i>Бойчук Валентина, Єфремова Наталія</i> Особливості ідентифікації песимізму персонажа в тексті художнього твору (на матеріалі англійської мови).....	18
<i>Вальчук Галина</i> Прагматична функційність неологізмів у англійськомовних медійних текстах.....	23
<i>Василенко Ольга, Костюк Леся</i> Особливості становлення україномовних перекладів творів Ернеста Хемінгуей в ХХ столітті.....	28
<i>Волох Світлана</i> Використання ігрових технологій на практичних заняттях з англійської мови в закладах вищої освіти.....	33
<i>Halyska Olena</i> Von Gastarbeiterliteratur zur transnationalen Literatur? Problematisierungen und Forschungsfragen.....	41
<i>Гапон Леся</i> Лінгвістичні студії Ярослава-Богдана Рудницького в Канаді як феномен доби ідеологічного протистояння.....	46
<i>Головацька Юлія</i> Rending of the phraseological units as means of character description in Ukrainian and Polish translations of “Alice through the looking glass” by Lewis Carroll.....	52
<i>Гончарук Світлана</i> Поетика комічного в пародійній творчості Роальда Дала.....	58
<i>Гураль Оксана</i> Креативна експресивність англійськомовного постмодерністського роману у світлі теорії концептуального блендінгу.....	63
<i>Жулінська Майя</i> Вербалізація концепту “housing” англійськими неологізмами.....	70
<i>Застровська Софія, Застровський Олександр</i> Основні характеристики фазової структури діалогічного дискурсу.....	75
<i>Канонік Наталія</i> Кількісне співвідношення значень простору й часу в семантичній структурі прикметників сучасної англійської мови.....	83
<i>Карпіна Олена</i> Компаративний аналіз літературного й машинного перекладів (на матеріалі фрагментів роману С. Плат “The bell jar”).....	87
<i>Kurychuk Larysa, Bohdanova Anna</i> Functional parameters of pragmatic interactive markers in compositional parts of research articles.....	95
<i>Клименюк Олександр</i> Инстинкты, эмоции и чувства: междисциплинарная лингво-психологическая мегаклассификация.....	102

Коляда Еліна, Лісінська Тетяна Базові поняття сенсорної лінгвістики.....	119
Малімон Леся, Барило Яна Лінгвокогнітивні особливості кінодискурсу творів Квентіна Тарантіно (на матеріалі фільму “Безславні виродки”).....	126
Макарук Лариса Структура, семантика та функційне призначення дужок та цифр у сучасному англomовному масмедійному комунікативному просторі.....	135
Одарчук Наталія, Мірончук Тетяна Ted-конференції – платформа для англomовного мотиваційного дискурсу.....	144
Павлюк Алла, Шелудченко Світлана, Шелудченко Ольга Залучення інформаційно-комунікаційних технологій при організації факультативних занять англійської мови на засадах інтегративного підходу в 5-6 класах середньої школи.....	151
Петренко Оксана Синонімічні відношення німецькомовних термінів у галузі робототехніки.....	160
Плешкова Ольга, Калиновська Ірина, Коляда Еліна Історія рідного краю крізь призму життєвого і творчого шляху українсько-канадської письменниці Любові Василів-Базюк.....	166
Рись Лариса, Якимчук Максим Лексикографічна репрезентація концепту <i>frieden</i> в сучасній німецькій мові.....	173
Савчук Руслана Французький оніричний наратив: досвід лінгвосеміотичного аналізу (на матеріалі роману Ж. де Нерваля “ <i>Aurélia ou le rêve et la vie</i> ”).....	179
Семенов Юрій, Дюканова Ніна Застосування фразових банків в англійських академічних текстах.....	185
Сенчук Любов, Волощук Ірина Перекладацький аспект метафоричних і метонімічних трансформацій у текстах засобів масової інформації.....	190
Черник Олена Промовисті імена в ідіостилі дена брауна як проблема перекладу.....	197
Шуляк Ірина, Томчук Ірина Синтаксично-стилістичні репрезентативи комунікативної інтенції мовця в романі Патріка Вайта “ <i>The Eye of the Storm</i> ”.....	202

Черник Елена. «Говорящие» имена в идиостиле Дэна Брауна как проблема перевода. В статье проведен анализ способов передачи «говорящих» имен персонажей в творчестве Дэна Брауна в украиноязычных переводах. Рассмотрены преимущества и недостатки этих методов с целью выявления ключевых проблем, с которыми сталкиваются переводчики при передаче антропонимикона произведений писателя. Автор статьи утверждает, что использование «говорящих» имен персонажей является одной из определяющих черт идиостиля Дэна Брауна, творческий метод которого заключается в создании интеллектуальной игры между автором и читателем, атмосферы загадочности и таинственности, а также в придание символического смысла описываемым явлениям. «Говорящие» имена содержат указание на судьбу, характер персонажа или даже на развязку загадки целого произведения. На основе переводов произведений Дэна Брауна «Код да Винчи» и «Инферно» такими украинскими переводчиками, как В. К. Горбатько, А. Б. Каменец и Е. А. Кононенко, основными средствами передачи «говорящих» имен персонажей в произведениях писателя определено транскрипцию и транслитерацию, которые позволяют достичь адекватного перевода. Сделан вывод о том, что адекватность такого перевода заключается в создании баланса между формой и значением антропонима, поскольку в некоторых случаях просто невозможно одновременно сохранить и форму, и содержательное наполнение единицы. Эта ситуация приводит к тому, что переводчик стоит перед дилеммой: с одной стороны, транскрипции / транслитерации недостаточно для полной передачи «говорящего» имени, потому что закодированные в нем смыслы могут быть утеряны, а с другой – переводчик не может ограничиться лишь передачей значения единицы, поскольку это приведет как к потере формы, так и к приращению дополнительных смыслов или искажению идиостиля автора. Исследование акцентирует внимание на том факте, что каждое из «говорящих» имен, использованных Дэном Брауном в его произведениях, – это загадка для читателя, которую переводчик должен передать и читателю произведения на языке перевода. Сделан вывод о том, что украинские переводчики осознают это, однако вынуждены жертвовать частью заложенных в именах смыслов ради сохранения основного художественного замысла писателя.

Ключевые слова: антропоним, загадка, смысловая нагрузка, транскрипция, транслитерация, форенизация.

Chernyk Olena. Speaking Names in Dan Brown's Idiostyle as a Translation Issue. The article deals with the ways of rendering characters' speaking names in Dan Brown's works into the Ukrainian language. The author analyses the advantages and disadvantages of these ways in order to identify the key challenges that translators face when conveying anthroponyms in the writer's works. The author of the article determines that the use of speaking names of the characters is one of the defining features of Dan Brown's individual style as the creative method of the writer is to invent an intellectual game between the author and the reader, to establish the atmosphere of mystery as well as to impart a symbolic meaning to the phenomena described. Speaking names contain an indication on the fate, nature of the character or even on the solution to the puzzle of the whole book. Based on Dan Brown's works *The Da Vinci Code* and *Inferno* translated by such Ukrainian translators as V. K. Gorbatko, A. B. Kamyanyets, and Ye. A. Kononenko, transcription and transliteration, which allow achieving adequate translation, were determined as the basic means of rendering the characters' speaking names. It was concluded that the adequacy of such translation is in creating a balance between the form and the meaning of the anthroponym since in some cases it is simply impossible to preserve both the form and the meaning of the unit. This situation makes the translator face a dilemma: on the one hand, transcription / transliteration is not enough to fully reproduce the speaking name as the meanings "encoded" in it can be lost, on the other hand, the translator cannot limit himself only to the reproduction of the meaning of the unit, for this leads to the loss of the form as well as to creating additional meanings or distorting the author's idiostyle. The study concentrates attention on the fact that each of the speaking names used in Dan Brown's works is a puzzle for the reader, and the translator must convey it to the reader of the target language text. The author comes to conclusion that Ukrainian translators are aware of this fact, but they are forced to sacrifice some of the meanings embodied in the names for the sake of preserving the writer's basic artistic intent.

Keywords: anthroponym, puzzle, message, transcription, transliteration, foreignization.

УДК 811.111'81'37

Ірина Шуляк, Ірина Томчук

СИНТАКСИЧНО-СТИЛІСТИЧНІ РЕПРЕЗЕНТАТИВИ КОМУНІКАТИВНОЇ ІНТЕНЦІЇ МОВЦЯ В РОМАНІ ПАТРІКА ВАЙТА “THE EYE OF THE STORM”

Статтю присвячено дослідженню лінгвістичного статусу комунікативної інтенції на сучасному етапі розвитку науки про мову. Комунікативну інтенцію проаналізовано за антропоцентричними, комунікативними та прагматичними параметрами. Комунікативно-прагматичний аспект дослідження дозволяє вивчати комунікативну інтенцію з позиції її носія (мовця) і того, хто її сприймає (співрозмовника), у співвідношенні з мисленнєвими процесами комунікантів та у зв'язку з різноманітними екстралінгвальними факторами вербальної взаємодії.

Комунікативна інтенція ефективно реалізується мовцем у дискурсивних висловленнях, таким чином репрезентуючи характер персонажного діалогічного мовлення. Дослідження комунікативної інтенції з огляду на її лінгвопрагматичні особливості здійснено зі застосуванням дескриптивного, контекстуального та інтерпретаційного методів аналізу, що дозволяють виявити й осмислити її у вербальній взаємодії. З'ясовано типи комунікативних інтенцій мовця в романі Патріка Вайта "The Eye of the Storm", а саме: інформативні, спонукальні та емоційно-оцінні, та описано їх прагматичні функції у сформованих комунікативних ситуаціях. У статті встановлено й охарактеризовано зв'язок стилістичних засобів у реалізації комунікативних кроків учасників вербальної інтеракції. Визначено, що засобами реалізації комунікативної інтенції мовця в англomовному художньому дискурсі Патріка Вайта є синтаксично-стилістичні засоби, які наповнюють, розширюють, інтенсифікують та уточнюють комунікативні наміри мовців. У статті виявлено, що такі синтаксично-стилістичні засоби і прийоми, як номінативні та неповні фрази, вставні й вставлені одиниці, полісиндетон, інверсія, дистантне розташування синтаксично пов'язаних одиниць, сприяють реалізації комунікативної інтенції мовця на рівні персонажного мовлення. У результаті кількісного аналізу висловлень із лінгвостилістично маркованими одиницями, з'ясовано, що виражальні засоби синтаксису переважають над стилістичними прийомами у висловленнях з роману Патріка Вайта "The Eye of the Storm" для актуалізації комунікативної інтенції мовця.

Ключові слова: прагматична лінгвістика, виражальні засоби синтаксису, стилістичні прийоми синтаксису, висловлення, комунікативна інтенція.

Вступ. Категорія комунікативної інтенції, вперше запроваджена в зарубіжній теорії мовленнєвих актів, є предметом наукових інтересів у сучасних українських розвідках. Незважаючи на свій глибокий філософський та психологічний зміст, поняття комунікативної інтенції розширює межі свого дослідження в лінгвістичну площину, набуваючи нових векторів студіювання.

У практиці мовознавчих студій інтенцію розглядають як "ментальний стан мовця, який формує ґрунт для породження висловлення, відіграючи важливу роль у мовній організації модально-інтенціональних синтаксичних засобів" [11, с. 20]. За Н. Гуйванюк, реалізація висловлення "безпосередньо підкорена цілям комунікації, інтенціям мовця – автора конкретного висловлення" [6, с. 228]. Г. Почепцов висловлює думку про те, що інтенція мовця є необхідним і важливим компонентом комунікативного процесу, "предтечею" будь-якого висловлення й відіграє провідну роль в експлікації його смислу [7, с. 477].

У сучасних наукових розвідках з'являється термін *комунікативна інтенція*, який розглядають як свідомо спрямовану діяльність мовця, що ініціює породження висловлення, й як мінливу динамічну функціональну категорію, що виникає в процесі спільної комунікативної інтеракції та впливає на плин комунікації [5, с. 57; 8, с. 50]. Комунікативна інтенція пов'язана із мотиваційно-споживацькою сферою, з мовленнєвим задумом та волею мовця [4].

Отже, складність вивчення цієї категорії полягає в тому, що в ній поєднано такі складники комунікації, як мовець – носій і реалізатор комунікативної інтенції, висловлення – форма її втілення, та ситуація – простір реалізації та функціонування комунікативної інтенції. Усе це зумовлює **актуальність** наукової розвідки комунікативної інтенції за антропоцентричними, когнітивними і комунікативно-прагматичними параметрами, адже дозволяє обґрунтувати її роль у процесі комунікації та визначити систему засобів та способів її реалізації у вербальній взаємодії.

Мовна організація романів П. Вайта є складною і безкомпромісною: автор ризикує у використанні тих чи тих форм висловлення для формування художнього цілого [2, с. 317]. Вибір і розташування структурних елементів висловлення мовця на рівні діалогічного мовлення формують неабиякі синтаксичні зв'язки між його одиницями й породжують множинність відношень між його компонентами. А це передусім слугує реалізації заздалегідь задуманої комунікативної інтенції мовця, стає одним із визначальних факторів мовленнєвого впливу на співрозмовника [12].

Дослідження зарубіжними ученими мовних особливостей художніх творів П. Вайта відзначаються короткими згадками й коментарями. Літературознавці та мовні критики описують синтаксичну організацію романів письменника як викривлену, деформовану, перекошену, спотворену (*contorted syntax*) форму реалізації ідейно-художнього задуму; вважають, що система побудови висловлення є порушеною, беззмістовне існування безграмотно оформлених висловлень, до того ж із багатьма помилками (*a dislocated and sometimes illiterate syntax*), спотворює персонажне мовлення; незвичні випадки використання синтаксичних конструкцій (*oddities of construction and syntax*) породжують незрозумілість і багатозначність інтерпретацій

змісту висловлювань [2; 3]. Відповідно до цього **мета статті** полягає у визначенні лінгвістичного статусу комунікативної інтенції та засобів її реалізації в романі Патріка Вайта “The Eye of the Storm”. **Завдання статті** – окреслити комунікативно-прагматичний характер комунікативної інтенції, визначити її типи у висловленнях діалогічного мовлення персонажів та виявити лінгвостилістичні засоби її реалізації у романі Патріка Вайта “The Eye of the Storm”.

Методи та методики дослідження. Методологічною основою лінгвістичного аналізу комунікативної інтенції є фундаментальні положення про нерозривний зв'язок мови та людини, мови з когнітивними, соціальними, вольовими тощо виявами осіб комунікантів; непорушну єдність одиниць мови – мовлення – мислення, їх взаємодія з екстралінгвальними параметрами комунікації; одиниця комунікації виступає як інструмент дії зі заздалегідь задуманою функцією у спілкуванні (Г. Г. Почепцов [7]; Дж. Серль [10]).

Для отримання об'єктивних результатів лінгвістичного аналізу комунікативної інтенції необхідно використати низку методів наукового аналізу, а саме: загальнонаукові, лінгвістичні, або внутрішньодисциплінарні, методи. На першому етапі дослідження важливо з'ясувати типи комунікативних інтенцій у висловленнях, що вимагає залучення контекстуальних та інтерпретаційних студій, які полягають у виокремленні й визначенні інтенційно маркованих діалогічних єдностей у романі П. Вайта. На другому етапі метою дослідження за допомогою системно-функційного аналізу є виявити мовні засоби репрезентації комунікативної інтенції мовця на рівні синтаксису. Цей етап дослідження категорії комунікативної інтенції вимагає застосування лінгвостилістичного аналізу, який передбачає виявлення мовних одиниць у висловленні з погляду додаткового експресивно-стильового забарвлення та їх ролі як інтенсифікаторів реалізації комунікативної інтенції. Процедура кількісних підрахунків використано на всіх етапах аналізу для визначення кількісних параметрів синтаксично-стилістичних засобів вербалізації й актуалізації комунікативних інтенцій у межах висловлення в романі П. Вайта “The Eye of the Storm”.

Результати та дискусії. За зовнішньою простою синтаксичною організацією художнього діалогу криється його складна комунікативно-інтенційна навантаженість. На позначення широкого спектра інтенційних станів персонажа мовець використовує чимало синтаксичних структур, які є стилістично маркованими. Адже висловлення потрапляє в центр уваги співрозмовника й досягає запланованого ефекту завдяки неочікуваній трансформації усталеної форми вираження змісту висловлення. Загалом учасник комунікації сприймає світ вибірково й швидше помічає аномальні явища, які, потрапляючи в чужу для них сферу існування, набувають нових функціональних можливостей і становлять контраст на тлі загального використання одиниць у комунікативному процесі [1, с. 76]. Відхиленому від норм явищу притаманна підвищена інформативність, воно спантеличує за певних обставин і стимулює до когнітивної діяльності, збуджує не лише комунікативні центри й увагу, але й емоційний стан адресата [1, с. 77–81]. На все це й розраховує мовець під час реалізації комунікативної інтенції у висловленні з певним стилістичним відтінком.

Мовностилістичні засоби синтаксису реалізують найбільш вживану варіантність ненормативних синтаксичних зв'язків між різними членами висловлення, що досягається завдяки взаємодії повного арсеналу виражальних засобів і стилістичних прийомів синтаксису. Останні виступають вербальними засобами, що навмисне вкладають у висловлення задумане мовцем і сприяють тлумаченню й реалізації комунікативної інтенції мовця [12].

Якщо висловлення набуває експресивних ознак у зв'язку зі своєрідним художнім оформленням інтенційного компонента, результатом якого є видозміна його функціонального навантаження, то мовні механізми експресивності пов'язані з антропоцентричним фактором, а її техніка – зі стилістичними прийомами й виражальними засобами.

У науковій розвідці послуговуємось класифікацією українського вченого О. М. Мороховського [9], який диференціює синтаксично-стилістичні засоби на виражальні засоби синтаксису та стилістичні прийоми синтаксису. До виражальних засобів синтаксису відносимо номінативне висловлення, неповне висловлення, вставні та вставлені одиниці, емфазу, полісиндетон, інверсію, дистантне розташування синтаксично пов'язаних одиниць тощо. О. М. Мороховський виокремлює такі стилістичні прийоми синтаксису відповідно до

характеру зв'язку між синтаксичними структурами, способів перенесення їхніх значень і характеру зв'язку між елементами цих конструкцій, як паралелізм, риторичне питання, парцеляція [9].

У романі П. Вайта "The Eye of the Storm" виявлено такі синтаксично-стилістичні засоби, як номінативне висловлення, неповне висловлення, вставні та вставлені одиниці, полісиндетон, інверсія, дистантне розташування синтаксично пов'язаних одиниць, що інтенсифікують реалізацію комунікативної інтенції мовця на рівні персонажного мовлення.

Для створення напруженої, глибоко експресивної художньої дійсності учасник комунікації "розвантажує" висловлення, у результаті чого формуються номінативні конструкції та синтаксична неповнота висловлювань. Такі синтаксично-стилістичні різновиди, що ґрунтуються на редукції початкової моделі висловлення, увиразнюють висловлення, актуалізують важливе й вагоме, привертають увагу співрозмовника до інтенційного компонента висловлення, наприклад:

"Anything else I can do for you? The nurse stood holding her breath.

"My jewel case. (+> Give me my jewel case). Then I shan't feel completely naked" (13, с. 41).

У сформованій комунікативній ситуації художнього діалогу висловлення "My jewel case" виражає не просто номінацію предмета *jewel case*, а реалізовує комунікативну інтенцію мовця – прохання жінки до прислуги подати прикраси зі шкатулки. Репрезентація й тлумачення комунікативної інтенції спонукального характеру відбувається за допомогою аналізу вербального інтенсифікатора – лаконічної форми номінативного висловлення.

Зарубіжні вчені вказують на завантаженість художнього діалогу в романах П. Вайта "спотвореними фрагментами висловлень" [2; 3]. Неповне висловлення репрезентує оригінальність побудови діалогічного мовлення і своєрідний спосіб репрезентації комунікативних потреб персонажів, наприклад:

"Mrs Hunter doesn't always know best. Not about everything" (+> It is inappropriate for nurses to dance) (13, с. 394).

Висловлення з еліптичною конструкцією *not about everything* виражає обурення персонажа щодо дій кухаря й опосередковано реалізує комунікативну інтенцію персонажа – заборонити розважати місіс Хантер танцями через незадовільний стан її здоров'я. Неповне висловлення тримає емоційну напруженість, інтонаційно виокремлює важливу інформацію, лаконічно виражає сутність мовця з метою актуалізації комунікативної інтенції емоційно-оцінного й спонукального типу.

Виразальні засоби синтаксису, що ґрунтуються на експансії початкової моделі висловлення, а саме: вставні та вставлені одиниці, виявлено в романі П. Вайта для реалізації комунікативної інтенції мовця. Використовуючи вставні та вставлені одиниці, мовець актуалізує додаткову інформацію, щоб винести її в центр сприйняття висловлення, наприклад:

"But nobody can have known about that except the housekeeper. Who, I wonder, engaged a crackpot Central European cabaret dancer, or whatever she is, as our mother's cook?" (+> Fire this nurse) (13, с. 238).

У художньому діалозі висловлення *Who, I wonder, engaged a crackpot Central European cabaret dancer, or whatever she is, as our mother's cook?* виражає запит щодо наймання на роботу непрофесійної кухарки разом із вимогою до повірника звільнити доглядальницю із сумнівною репутацією. На перший погляд, здається, що діти місіс Хантер хвилюються через якість обслуговування своєї матері, однак вставлені одиниці *or whatever she is* репрезентують особистісне неприязне ставлення дітей до прислуги в будинку матері, якою б досвідченою ця прислуга не була.

Багатосполучниковість, або полісиндетон, який є повторенням службових слів із певним стилістичним завданням, виступає інтенсифікатором у реалізації комунікативної інтенції мовця у висловленні, наприклад:

"But there's the potatoes to peel, and the mending, and the cow, and the sticks to chop when he is not here, and I take a hoe sometimes when the weeds are extra bad, after rain" (+> I don't buy your books as I don't have time for reading) (13, с. 37).

Навмисне нагромадження сполучника “and” у поєднанні з перерахуванням неоднорідних за своєю структурою синтаксичних одиниць у висловленні актуалізує й увиразнює намір мовця – проінформувати співрозмовника про величезний об’єм важкої фізичної праці, що жінка виконує щоденно по господарству. До того ж відповідні стилістичні засоби активно функціонують у висловленні для розширення й підсилення її інтенції – відмова купити книги та їх читати, таким чином репрезентуючи спонукальну й інформативну комунікативні інтенції мовця.

Порушення порядку слів початкової моделі висловлення реалізовано за допомогою інверсії та дистантного розташування синтаксично пов’язаних одиниць для реалізації та інтерпретації комунікативної інтенції мовця у висловленні, наприклад:

a) *More than this voice, he had begun to detest himself. “Not on your life! Or anyway, not in a hundred years, nothing will persuade Elizabeth Hunter to die”* (+> *I have no good relationships with my mother*) (13, с. 223).

Висловлення мовця *Not on your life! Or anyway, not in a hundred years, nothing will persuade Elizabeth Hunter to die* інформує співрозмовника про задовільний стан здоров’я своєї матері усупереч усім хворобам, які їй надокучають, а також додатково виражає відмову попросити в матері грошей на майбутню п’єсу. На прикладі висловлення спостерігаємо висунення на початкову позицію обставини **Or anyway, not in a hundred years**, яка репрезентує особливий тип інверсії. Це пояснюється тим, що на початок висловлення персонаж ставить елемент, який має більшу комунікативну значущість й інформативність для співрозмовника.

Використання **стилістичних прийомів синтаксису**, що ґрунтуються на взаємодії синтаксичних структур у контексті, перенесення їх значень та способів зв’язку, слугують засобами реалізації комунікативних інтенцій учасників комунікації у персонажному мовленні. Серед них у романі П. Вайта “The Eye of the Storm” виявлено парцеляцію та риторичне питання, наприклад:

a) *“I wouldn’t like living in a room,” said Genevieve. “You might get bashed. Or even murdered. By some man”* (+> *Don’t leave me alone*) (13, с. 264).

Висловлення персонажа *You might get bashed. Or even murdered. By some man* не просто інформує про небезпеку життя самотньою, а передає прохання мовця до співмешканки квартири не залишати її саму в квартирі, яку вони разом (спільно) орендують. Мовець не вдається до мовних засобів, що прямо виражають прохання, а використовує одиничні парцельовані конструкції “... **get bashed. Or even murdered. By some man**” як інтенсифікатори в реалізації комунікативної інтенції мовця емоційно-оцінного й спонукального характеру. З їх допомогою мовець має на меті вплинути або ж змінити думку співрозмовниці.

b) *“But do you think you ought to?”* (+> *Don’t go to him, It’s not your business*), *she could scarcely ask* (13, с. 298).

Риторичне запитання *But do you think you ought to* виражає не просто запит інформації персонажа, а те, що в експресивно-питальній формі мовець настійливо спонукає свою співрозмовницю відмовитися від задуманої зустрічі з сином місіс Хантер – Базілом. Свою вимогу вона мотивує тим, що негоже втручатися прислузі в особисті справи сім’ї: *“I mean - meddling in family affairs”* (13, с. 298).

Отже, у результаті дослідження виокремлено 837 висловлень, серед яких 206 висловлень мовців є стилістично маркованими синтаксично-стилістичними засобами для реалізації комунікативної інтенції мовця, проведено кількісний аналіз таких засобів, результати якого відображено в таблиці 1 (див. Таблицю 1).

Таблиця 1

Кількісне і відсоткове співвідношення синтаксично-стилістичних засобів у реалізації комунікативної інтенції мовця в романі Патріка Вайта у “The Eye of the Storm”

Синтаксично-стилістичні індикатори	Кількість (n)	Кількість (%)
Виразальні засоби синтаксису	129	63%
Стилістичні прийоми синтаксису	77	37%

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У мовленні персонажів роману П. Вайта зафіксовано сукупність продуктивних і часто вживаних експресивно та емоційно насичених висловлювань із цілим арсеналом синтаксично-стилістичних інтенсифікаторів у формі виражальних засобів та стилістичних прийомів синтаксису для реалізації комунікативної інтенції мовця. Вибір синтаксично-стилістичних засобів та прийомів зумовлений комунікативними потребами учасників комунікації, оскільки вони розширюють інтенційний потенціал висловлень.

З'ясовано, що виражальні засоби синтаксису переважають над стилістичними прийомами у висловленнях, проте вони реалізують такі типи комунікативних інтенцій, як спонукальні, емоційно-оцінні та інформативні. *Інформативні комунікативні інтенції* слугують стислому вираженню думок, актуалізації, уточненні або розширенні необхідної інформації для співрозмовника. У романі П. Вайта "The Eye of the Storm" виявлено такі інформативні комунікативні інтенції, як інформування. *Емоційно-оцінні комунікативні інтенції* підкреслюють емоційність комунікантів, їх ставлення до предметів дійсності, співрозмовників або сформованої комунікативної ситуації. В аналізованому романі П. Вайта виявлено такі комунікативні інтенції емоційно-оцінного характеру, як: неприязнь, невдоволення, злість. *Спонукальні комунікативні інтенції* мовця переважають над іншими типами інтенцій у романі та мають на меті вплинути на співрозмовника, спонукати його до дій чи навпаки, зупинити або переконати. У романі П. Вайта "The Eye of the Storm" виявлено такі комунікативні інтенції спонукання, як прохання, запит інформації, відмова, заборона. Перспективою подальших досліджень є урахування антропоцентричного і контекстуального факторів у реалізації комунікативної інтенції мовця у вербальній інтеракції.

References

1. Arutiunova, Nadiia. 1999. "Yazyk y myr cheloveka". Moskva: Yazyky russkoi kultury.
2. Beston, John. 2010. *Patrick White within the Western literary tradition*. Sydney: Sydney University Press.
3. Collier, Gordon. 1992. *The Rocks and Sticks of Words: Style, Discourse and Narrative Structure in the Fiction of Patrick White*. Amsterdam: Rodopi Bv Editions.
4. Fussell, Susan, Kreuz, Roger. 2014. *Social and Cognitive Approaches to Interpersonal Communication*. NY: Psychology Press.
5. Gibbs, Raymond. 2004. *Intentions in the Experience of Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Huyvanyuk, Nadiia. 2007. "Perspektyvy suchasnoyi komunikatyvnoyi hramatyky". *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu. Slovyanska filolohiya*. Chernivtsi: Ruta 321–322: 222–228.
7. Ivanova, Iryna, Varvara Burkakova and Georgiy Pocheptsov. 1981. "Teoreticheskaia grammatika sovremennogo angliyskogo yazyka". Vyssha Shkola.
8. Kecskes, Istvan. 2014. *Intercultural Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.
9. Morokhovskiy, Alexandr, Olga Vorobjova and Nadiya Likhosherst. 1991. "Stilistika angliyskogo yazyka". Vyssha Shkola.
10. Searle, John. 1979. *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
11. Searle, John. 1979. *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
12. Shabat-Savka, Svitlana. 2014. "Katehoriya komunikatyvnoyi intentsiyi v ukrayinskiy movi". Chernivtsi: Bukrek.
13. Shuliak, Iryna. 2018. "Nepriami movlennievi akty u romanah Patrika Waita: linhvostylistychnyi ta funktsionalno-prahmatychnyi aspekty". Phd. diss. Kherson.
14. White, Patrick. 1975. *The Eye of the Storm*. New York: Avon.

Шуляк Ірина, Томчук Ірина. Синтаксические стилистические репрезентативы коммуникативной интенции говорящего в романе Патрика Уайта "The Eye of the Storm". Стаття посвящена исследованию лингвистического статуса коммуникативной интенции на современном этапе развития науки о языке. Коммуникативную интенцию проанализировано через антропоцентрический, коммуникативный и прагматический параметры. Коммуникативно-прагматический вектор объекта исследования позволяет изучать коммуникативную интенцию с позиции её носителя (говорящего) и того, кто её воспринимает (собеседника), в соотношении с мыслительными процессами коммуникантов и в связи с различными экстралингвистическими факторами вербального взаимодействия. Исследование коммуникативной интенции, учитывая её лингвопрагматические особенности, предусматривает применение дескриптивного, контекстуального и интерпретационного методов

анализа, позволяющих выявить её в вербальном взаимодействии. Раскрыты типы коммуникативных интенций говорящего, а именно: информативные, побудительные и эмоционально-оценочные и описано их прагматические функции в сложившихся коммуникативных ситуациях романа Патрика Уайта “The Eye of the Storm”. В статье установлено и охарактеризовано связь стилистических средств с реализацией коммуникативных шагов участников вербальной интеракции. Определено, что средствами реализации коммуникативной интенции говорящего в англоязычном художественном дискурсе Патрика Уайта являются стилистические средства, которые наполняют, расширяют, интенсифицируют и уточняют коммуникативные намерения говорящих. В статье выявлено, что такие стилистические средства и приемы, как номинативные и неполные фразы, вставные и вставленные единицы, полисиндетон, инверсия, дистантное расположение синтаксически связанных единиц, способствуют реализации коммуникативной интенции говорящего на уровне вещания персонажей. В результате количественного анализа высказываний с лингвостилистично-маркированными единицами, установлено, что выразительные средства синтаксиса преобладают над стилистическими приемами в высказываниях в романе Патрика Уайта “The Eye of the Storm” для актуализации коммуникативной интенции говорящего.

Ключевые слова: прагматическая лингвистика, выразительные средства синтаксиса, стилистические приемы синтаксиса, высказывания, коммуникативная интенция.

Shuliak Iryna, Tomchuk Iryna. Syntactic Stylistic Representatives of Speaker’s Communicative Intention in Patrick White’s Novel “The Eye of the Storm”. The article deals with the study of the linguistic aspect of communicative intention. It is specifically concerned with anthropocentric, communicative and pragmatic views on communicative intention. The communicative-pragmatic vector of the study allows examining the communicative intention from the position of its speaker and the hearer, their thinking processes, and in connection with a number of extralinguistic factors of verbal interaction. The speaker in utterances effectively realizes communicative intention, thus representing the character of speech in dialogues. Extensive coverage is given to the study of communicative intention and its linguopragmatic features. The descriptive, contextual and interpretative methods of analysis are used to identify and comprehend the speaker’s communicative intention in verbal interaction. The types of the speaker’s communicative intentions in Patrick White’s novel “The Eye of the Storm” are revealed. The informative, stimulating and emotional-evaluating communicative intentions are identified in character’s speech in Patrick White’s novel “The Eye of the Storm”. The order, request, rejection, prohibition are the most common speaker’s communicative intention in Patrick White’s novel “The Eye of the Storm”. Pragmatic functions of speaker’s communicative intentions are described in the communicative situations. The article aims to highlight the correlation of stylistic means in the implementation of speaker’s communicative steps in verbal interaction. It is found out that syntactic stylistic means expand, intensify and specify the speaker’s communicative intention in Patrick White’s novel “The Eye of the Storm”. The paper provides the analysis of syntactic stylistic devices in speaker’s utterances to describe the communicative intentions. Nominative sentences, ellipsis, parenthetical units, polysyndeton, enumeration, inversion and distant arrangement of syntactically related units boost the realization of the speaker’s communicative intention in character’s verbal communication in Patrick White’s novel “The Eye of the Storm”. As a result of quantitative analysis of speaker’s utterances it is found that expressive syntactic means prevail among the stylistic devices in Patrick White’s novel “The Eye of the Storm” to realize the speaker’s communicative intention.

Key words: pragmalinguistics, syntactic stylistic devices, speaker’s utterance, communicative intention.